

משפטים
שקלים
גליון 291
• תש"פ •

מתורתם
של
רבתינו

משנת
חכמים

משנת היום

אופק רכסים

5:00	הדלקת נרות
6:16	נץ החמה
	סוּק"ט:
8:20	מג"א
8:28	(מג"א 72)
9:05	גר"א
10:01	סו"ז תפילה (ב)
11:53	חצות
5:30	שקיעה
6:07	צאת השבת
6:42	ר"ת

שבת מברכה

הודש אדר

ראש חודש: יום שלישי רביעי
המועד: ליל שני
בשעה: 19-30 דק 10-1 חלקים

לעילוי נשמת

הרב משה בן יהודה הלוי
ומרת רחל זינדל בת אברהם
נובמבר ט"א ע"ה
תורתנו
ת.נ.צ.ב.ה.

ל הערות והארות
ולמשלוח חומר לעורך
בפקס: 153-4-653-1557

לתרומות והנצחות
בטל: 054-84-68706
ובמוקד "גדרים פלוס"
'קרו תורתנו' קוד 103

לקבלת העלון במייל:
Mishnatar@gmail.com

קשורים ענובים ותפוסים ♦ הרה"ג רבי יעקב בנבנישתי שליט"א

'נעשה' לבד, אבל הכא שהמדובר לענין כניסתם בברית כתיב גם 'נשמע' שאת הברית צריך לקבל וכו', ע"ש בדבריו הנעימים. והדברים מפורשים גם ברמב"ן (ויקרא כ"ה, א'): וכשקבלו על נפשם 'נעשה ונשמע' אז נכרתה הברית.

וראוי לבאר את התוכן שבכריתת ברית, ואת הביטוי המעשי הנובע מכריתת הברית. והנה בתורה עשיית ברית נקראת כריתת ברית, כיום הוא כרת ה' את אברם ברית וכו', ובאברהם ואבימלך ויכרתו שניהם ברית, ובפרשתנו ויאמר הנה דם הברית אשר כרת ה' עמכם וצ"ב דיש כאן סתירה שהרי כריתה פרושה ניתוק ואילו ברית פרושה חיבור.

על שאלה זו עומד הגר"א בבאורו לספר 'צירה' [פ"א מ"ח] וז"ל: אומר לך מהו ענין ברית, והוא אדם שיש לו אוהב כנפשו ורוצה שלא יפרוש ממנו, אבל א"א להיות אצלו, ונתן לו דבר שכל מגמתו ותשוקתו אליו, והן נקשרים ע"י הדבר ההוא אע"פ שנוטל ממנו את הדבר מ"מ כל מחשבתו שם הוא, ולשון ברית הוא הבטחה שע"י הדבר ההוא ודאי לא יתפרד ממנו, וזהו ענין לשון כריתה שכורת ממנו בר הדבוק לו ונותן לו, וכן היא התורה והמילה הן דברים אמצעים בין הבורא ית' ובין ישראל, וכל זה לפי שאין יכולת להשיג בעצמו ית', עכ"ל. ומבואר בדברי הגר"א שהחיבור עצמו נוצר ע"י הכריתה, שכל אחד מבעלי הברית כורת מעצמו ונתן לשני דבר שכל מגמתו וחשקו בו, וכיון שכל מחשבתו בדבר ההוא ע"י נקשרים אחד בשני ולא נפרדים.

ובמד"ר ריש פר' תרומה כי לקח טוב נתתי לכם תורתי אל תעזבו וכו', אמר הקב"ה לישראל מכרתי לכם תורתי כביכול נמכרתי עמה שנאמר ויקחו לי תרומה. והיינו מה שעם ישראל

ענובים ותפוסים מחר בואו וקבלו עליכם את כל המצוות, ע"כ.

הרי דמתחלה נכנסו לברית ונעשו קשורים ענובים ותפוסים, וביום שאחריו היתה קבלת התורה, ובהמשך דבריו כותב: והנה התם בפ' יתרו כתיב רק נעשה הוא כתיב נעשה ונשמע, והנראה דפירושה ד'נעשה' הוא עשיית המצוות, ו'נשמע' פירושו קבלת הברית כמו שתרגם אונקלוס 'נעביד ונקבל', ולהכי בפרשת יתרו שמדבר מענין קבלת התורה היתה השאלה רק אם רצונם לקבל התורה אם לא, להכי כתיב רק

בסוף הפרשה נאמר ואל משה אמר עלה אל ה' וכו' - ומפרש רש"י וז"ל: פרשה זו נאמרה קודם עשרת הדברות בד' בסיון נאמרה לו עלה עכ"ל. ובספר חדושי מרן רי"ז הלוי על התורה כתב וז"ל: הנה מה שחלקתן התורה לשתי פרשיות הפרשה דהכא והפרשה דבחדש השלישי, נראה משום דבאמת שני דברים נפרדים היו שם. הא' מעמד הר סיני וקבלת התורה, ושנית שנכנסו לברית, וכדאיתא במכילתא פ' יתרו כיון שראה שקבלו עליהן נטל הדם וזרק על העם א"ל הרי אתם קשורים

כל תושבי רכסים נענים לזעקת רבותינו שליט"א להצלת עניי העיר

הכנ תלוי בך!
קופת הצדקה ורכסים
הנחישו!

מתוך דברי המרא דאתרא מורנו הגר"מ זוננפלד:

"כותרת הכינוס שהתכנסנו כאן הוא "להיות נותן עיניו וליבו". אמנם יודעים כולם על קיומה של "קופת הצדקה - רכסים", יודעים כולם שישנם נזקקים וישנם סובלים, אך צריך ראשית, לתת את העין, להיות מודע למצב האמיתי של הקשיים הנוראים שיש, איך משפחות רבות כורעות תחת הסבל. כי הרי בד"כ דברים אלו נסתרים, וממילא לא מודעים לצרות הקשות, ולאחמ"כ גם לתת את הלב. בפרשת משפטים עה"פ "אם כסף תלוה את עמי וגו'" (פכ"ב, כד) הביא רש"י "עניי עירך ועניי עירך קודמין". ענין זה צריך לחזור בקרב הציבור, שלא יתכן לתרום למקום אחר בזמן שלא תרם עדיין לעניי עירך, ולא מספיק שנותן "כפרות" או "מתנות לאביונים", אלא צריך להיות מצב שלא יהיה בית ברכסים שלא תהיה לה הוראת קבע ל"קופת הצדקה - רכסים".

המשך בעמ' ג'

מזרת הרהמים עלינו התגלגלי

מהם הקריטריונים לקבל הנהגה של לפנים משורת הדין? • האם הרעבה עצמית קרויה 'סינוף'?

נכשלים בעבירה - במקרה, אלא זה לכתחילה. יש כאלו שהם לא נכשלים בביטול תורה, לכתחילה הבחירה שלו זה לא נצל כל רגע. רק כאלו שנכשלים, כיון שהם שכחו, או שיצרו התגבר עליהם, הוא טעה, אבל הבחירה לכתחילה, היא לעשות רצון השם בשלמות, לבחור בטוב, אצל סוג כזה שייך לפנים משורת הדין.

בספר 'מנוחה וקדושה' (פ"ב) כתב, הרי הגבורה שלנו לעומת הגבורה של הקב"ה היא כאין וכאפס, אם כן מה היא האהבה שלנו לעומת האהבה של הקב"ה, אהבה שלנו היא ניצוץ לעומת אהבתו של ה' אלינו. אם יש לאדם בן שמשדל לעבוד אותו, רק שייך, שלפעמים הוא שוכח, או שטועה, האב ודאי מרחם עליו, הוא מסתכל על הסך הכול, וכמו שכתוב "וחמלתי עליהם כאשר יחמול איש על בנו העובד אותו" (מלאכי ג, כ). אצל הקב"ה, ודאי שאינו מוותר על שום דבר, אבל אין צורך להפריז בזה שהאדם לא עובד אותו בשלמות, כיון שבסך הכול, רצונו לטוב, אלא שהוא טועה ונכשל.

במשפט על חלקם שבחרו בהיותם כאן בעולם הזה. מי שבחר ברע - לא ינקה, כי לא יעבירו על כל פשעיו ולא יפדהו מעוונותיו, כיון שבחר ברע. לפי פירוש זה, יתפרש הפסוק - 'יד' מלשון חלק וכמו שכתוב "חמש ידות". 'ליד' - הגמול גם נקרא חלק וכדכתיב "זה חלק שוסינו". והבחירה גם נקרא חלק. כלומר חלק הגמול לבחור ברע לא ינקה.

צריך להבין האם מי שלא בחר ברע, אלא רק יצרו יתגבר עליו, כן ינקה? הלא כתוב בגמרא בב"ק (נ"ג ע"א) כל האומר הקב"ה ותרן יותרו חייו, סתם ככה הקב"ה לא מוותר על שום דבר, בדיני שמים אין קים ליה בדרבה מיניה. יש הנהגה של מידת הרחמים, שהקב"ה מחשיב את המועט כמרוכה, וכמו שכתוב במסילת ישרים בשער זהירות, שמידת הרחמים עומדת לפני הקב"ה, אבל בלעדי כן, אין ויתורים.

רבינו יונה עצמו כותב על הפסוק "ואיש מזימות ירשיע" (יב, ב) שמי שמחשבתו לרעה, הקב"ה לא יכנס איתו לפנים משורת הדין, כיון שאצלם זה לא שהם

עשתונותיו. אבל הזרע לצדקה, עושה פעולה שבסופו יקבל שכר בטוח, כפי צדקתו.

"כִּן צְדָקָה לְחַיִּים וּמְרֹדֶף רָעָה לְמוֹתוֹ" (יא, ט)

פסוק זה הוא המשך לפסוק הקודם ובא לאמת, שכן - בלא ספק, מי שנותן צדקה יזכה לחיים. ומי שרגיל לחזר ולהרע לבריות, רעתו מביאה אותה במהרה למוות.

"תוֹעֵבֵת ה' עֲקָשִׁי לֵב וְרָצוֹנוֹ תְּמִימִי דָרְךְ" (יא, ב)

לב האמור כאן, הכוונה למידות שבאדם. ומעורר שלמה המלך ע"ה, כי בעלי המידות הרעות נתעבים לפני הקב"ה. רצון ה' באלו שהם שלמים במידתם, או באלו שכך טבעם מלידה, או שעבדו על עצמם והשליטו את שכלם על לבם.

"יֵד לַיֵּד לֹא יִנְקָה רָע וְזָרַע צְדִיקִים נִמְלֵט" (יא, כא)

פירוש הפסוק, כאשר השי"ת יברר וישלם לנבראים על גמול מעשיהם, ויביאם

גַּמְל נִפְשׁוֹ אִישׁ חֶסֶד וְעֶכֶר שְׂאֵרוֹ אֲכָרִי" (יא, יז)

מי שחס על נפשו ורוצה לגמול עימה חסד, ירגילה בהרגל טוב ובמידות אמצעיות. המידה הנכונה לנפש היא, שיפריש את נפשו מן התאוות ולהשביע עדיה כדי קיום הגוף.

אך מי שהוא הורס את גופו ומרעיב ומסגף את עצמו, נקרא אכזרי. כמו שהעושה רעה לחברו נקרא אכזרי, כך העושה רעה לגופו, נקרא אכזרי לנפשו. כי בעכירת הגוף יופסדו כוחות הנפש וישחיתוה ממלאכתה ולא תצלח לחכמה ולעבודת השי"ת. פירוש נוסף. מי שמייטיב לנפשו, כדי שנפשו תוכל לעבוד את ה', הרי זה מדרך החסד ויקבל שכר על ההטבה לנפשו, לא לתענוגי הגוף.

"רִשָּׁע עֹשֶׂה פְּעֻלַּת שֹׁקֵר וְזָרַע צְדָקָה שֹׁקֵר אֶמֶת" (יא, יח)

הרשע, שמשקיע את כל חייו לצבור ממון שיהיה לו כבוד, או הנאות, כל השקעתו לחנם. סופו רימה ותולעה ובמותו נתבטלו כל כוונותיו ואבדו

ניתן לשלוח תגובות
לעורך המדור בדוא"ל:
yosefshu9849@gmail.com

מיני
תרגומא
ביאורים
והידורים
בראי
התרגומים

דרך צהות בלשון המקרא והתרגום

תשובה מה דבלבך עלוהי תפריק עימיה. כאן משתנה להתפרש בל' הזנחה. וכמשפט מחולק: עזוב תעזוב - את השנאה שבלבך. ועי"ז תפרוק - עמו. וכב"מ לב: מצוה בשונא. ונמצא ל' המקרא דרך צחות, בשינוי משמעות העזיבה בין הרישא לסיפא. ולגורסים ברישא: מלמשבק ליה. לחזקוני הוא בניחותא וכראב"ע, ורק בסיפא אף שלא השתנה ל' עזיבה מ"מ השתנה נשוא העזיבה לשנאה שבלב. וגם זה דרך צחות. וליבכור שור' אף לפי"ז נקרא בתמיהה: ותתמנע מלמשבק ליה - השנאה שבלבך?! ולפי"ז שווה ממש העזיבה שברישא לסיפא.

לא תבשל גדי בחלב אמו (כג, ט)
לא תיכלון בשר בחלב. כן תרגם בג' המקומות. ואף דאיתא חולין קטן: א' לאיסור אכילה וא' לאה"נ וא' לאיסור בישול, וי"ל שעיקרו לאיסור אכילה, אלא שדיבר הכתוב בהווה שאין אכילתו אלא ע"י בישול, ואין הבישול אלא לצורך אכילה. וראה ש"ך יו"ד פ"ז ד' שביאר מ"ש השו"ע: 'אסור לבשל' דהיינו אסור לאכול [אך הבישול מותר במידי שאיסורו משום מראית העין. עיי"ש] וכתב: 'זכה"ג מצינו במקרא ומשנה דאפקיה לאכילה בל' בישול.'

ראשיתם אשר יתנו לה' (במד' יח, יב). וע"כ אף ת"א כאן כל' המקרא כי ל' ארמי הוא. וכ"ה ברמב"ם בפיה"מ (דמאי א, ג) שלשון 'מדומע' אין הוראתו תערוכות, אלא שהואיל ו'דמע' היא התרומה, הרי מה שמעורבת בו התרומה נקרא 'מדומע'. וכן ל' המשנה (אהלות טז, ד) : המוציא את העפר ממקום טומאה - אוכל בדמעו, שפירושו אוכל בתרומתו.

ובשר בשדה טרפה (כג, ז)
ובשר תליש מן חיוות חייא. כרי"ח (הולין קב): הלומד מכאן איסור בשר מן החי. ויש שביאר לפי"ז מה שלא הוזכרה כאן מכירה לגוי ונתניה לגר, כי אף הם אסורים בו.
וחללת מעזוב לו עזוב תעזוב עמו (כג, ה)
לרש"י כל לשון עזיבה כאן - עזרה, ופי"ז וכי תחדל לעזור לו? בתמיהה, עוזר תעזור לו. ולראב"ע הכל לשון עזיבה הרגיל, ופירושו בניחותא: חדל לך מלעזובו כן, אלא תתיר הקשרים ותעזוב המשא ויפול.

ות"א במדויקים וברש"י: ותתמנע מלמשקל ליה - מליטול משאו ממנו, ומתפרש בל' תמיהה וכרש"י. [אף שאין דרכו להניח תמיהה כצורתה]. ובסיפא: עזוב תעזוב עמו - משבק

ולדות צררי נינהו ב"ק מט].
אם צעוק יצעק (כב, כב)
אם מְקַבֵּל יקבו ל. בבנין קל ל' קובלנא - תלונה. שמוע אשמע צעקתו - קְבֵּלָא אֶקְבֵּל קְבִילְתִּיה. 'קבלא אקביל' שבבנין כבד - קבלת הדברים כבלה"ק. ונמצאו דברי אונקלוס דרך צחות הלשון כמו: 'רוכבים על שלושים עירי'ם ושלושים עירי'ם להם' (שופטים י, ד). וראה ראב"ע כאן כב, ה). ואולי לכן לא נקט לשון תפילה, ובלא"ה משום שאין הכוונה דוקא בדרך תפילה, אלא אף כקובלנא. אך במיוחס ליונתן תרגמו בל' תפילה.

מלאתך ודמעך לא תאחר (כב, כח)
רש"י: ודמעך - התרומה, ואיני יודע מהו לשון 'דמע'. וברש"י: הוא התירוש ושמן זית יצהר, שהם צלולים כעין דמעה ומזוקקים. וכעיי"ז בראב"ע ורמב"ן וכ"נ במיוחס ליונתן. אך זהו דלא כמכילתא ותמורה ד. ש'ודמעך זו היא התרומה'. וביאור נפלא להרד"צ הרופמן במלמד להועיל (ח"ג, צד) ש'דמע' בל' ארמי הוא לשון מיטב ויקר, וכלשון חֶלֶב בעברי. עיי"ש שהאר"ך להוכיח כן. ונמצא ל'הכתוב כחבירו: כל חלב יצהר וכל חלב תירוש ודגן

והגישו אל הדלת או אל המזוזה (כא, א)
פי' חז"ל שאין הרציעה כשרה אלא בדלת, ככתוב: ונתת באזנו ובדלת (דב' טו, יז).
ועפי"ז במדויקים: לות דשא דלות מזוחתא. וי"ג: לות דשא או לות מזוחתא, כלשון הכתוב. ויבואר ע"פ הרמב"ם (פ"ג מעבדים ה"ט): ולא נאמר מזוזה אלא שיהיה עומד בין אצל דלת בין אצל מזוזה. מבואר שב' דינים הם: א. הגשתו, והיא כשרה או בדלת או במזוזה. ב. הרציעה, והיא דוקא בדלת. ולא נעקר המקרא מפשוטו. וגירסא תימנית: לות דשא או דלות מזוחתא. ונראית כעירוב ב' הגירסאות. ומרפ"ל ביאר שכשם שלחז"ל, 'או' שבכתוב משמעו 'אשר' [אם לא נפרש כש"ע ע"פ הרמב"ם] כמו"כ הוא בת"א.

כאשר ישית עליו בעל האשה, (כא, כב)
לרש"י, 'כאשר' בהוראת זמן; כשיתבענו. אך ת"א: כמה דישוי עלוהי = כמו שישית עליו, שהבעל קובע החיוב אלא שמונתה הדבר באישור הדיינים. ועכ"פ משמעות הכתוב, שאינו מחויב מאליו, כשאר חיוב ממון, אלא עונש הוא, שאין חיובו אלא בתביעת בעל הדין. [אף שאין לתשלומין דין 'קנס' שהרי אינו דבר קצוב, מ"מ יסוד חיובו אינו ממוני, דאטו

חייב של "נעשה ונשמע"

בפרשת משפטים מגיעים לקיצם ימי השובבי"ם. פרשה זו גם מסיימת את תיאור קבלת התורה, וכל הנלוו אליה. וכאן בפרשה מזדקרות שתי מלים המרוממות כל-כך, ויחד עם זה מאוד מחייבות, והשילוב בין המרומם והמחייב שבהם העניק לנו את התורה לדורות עולם. הכוונה ל"נעשה ונשמע", המושמע לראשונה בפרשתנו. וכאשר נשמעו מילים קדושות אלו ע"י אבותינו למרגלות הר סיני, נעשינו ראויים לקבל את התורה. ומאז ועד היום מרכז חיינו ועיקר תפקידנו הוא לשמוע, דהיינו ללמוד מה שכתוב בתורה, ולעשות ולקיים את כל דברי התורה הזאת.

אם ברצוננו לראות כיצד נראים חיים לאור "נעשה ונשמע", ולקבל כוחות כדי לעלות על מסלול החיים הנפלאים האלה, נתבונן במעשה הידוע המובא במסכת שבת (פ"ה): "ההוא צדוקי דחזייה לרבא דקא מעיין בשמעתא, ויתבא אצבעתא תותי כרעי וקא מייץ בהו, וקמבען אצבעותיה דמא [רבא היה שקוע בלימודו, ולא שמ לב שאצבעו שותתת דם]. א"ל: עמא פזיזא דקדימתו פומייכו לאודניכו אכתי בפחזויכו קיימתו! [אתם עם פזיז שהקדמתם פיהם לאוזניכם, היינו 'נעשה' ל'נשמע', ועדיין עומדים אתם בפזיזותכם]. ברישא מיבעי לנו למשמע, אי מצותו - קבילתו, ואי לא - לא קבילתו [הייתם צריכים לשמוע תחילה, אם תרצו תקבלו, ואם לא - לא תקבלו]". א"ל [רבא לצדוקי, אנו דסגינן בשלימותם] אנו שחיים בתמימות] כתיב בן 'תומת ישרים תנחם', הנך אינשי דסגן בעלילתא, כתיב בהו 'וסלף בוגדים ידם'".

אומר הגר"ש פינקוס זצ"ל בספרו "תפארת שמשון", בני אומות העולם אינם מסוגלים להבין כיצד ניתן להקדים "נעשה" ל"נשמע". הם תמהים כיצד עלה על דעתו של כלל ישראל לחיות את כל מהלך חייהם על פי מה שיוורה להם רבש"ע, ולא חששו שמא יכתוב להם הקב"ה צורת חיים שלא תנעם להם.

ובאמת בלי ללמוד "סוגיא" זו, וללא ידיעה מי הוא ה' יתברך ומה טיבו של הקשר ההדדי בינינו ובינו יתברך, השאלות הן קשות ונוקבות. שכן אין זה פשוט כלל וכלל, ללמוד תורה ולקיים מצוותיה. ועל כן כדי שנוכל להיות ממשיכי אומרים "נעשה ונשמע", עלינו לרדת לסוף דעתם של מקבלי התורה, ולעלות עי"ז בעקבותם. אם כן, הבה נתבונן.

התורה אוצרת בתוכה תרי"ג מצוות, רמ"ח מצוות עשה ושס"ה מצוות לא תעשה, שהן כנגד רמ"ח איבריו של אדם ושס"ה גידיו. זאת אומרת התורה אינה רק נושא ללמידה והדרכה לקיום מצוות, אלא היא תפיסת חיים הכוללת המשפיעה על כל

חי האדם היהודי. כל האיברים והגידים שואבים את חייהם ואת יכולת השתתפותם בהשגת תכלית החיים, מהתורה הקדושה. וכאן טמון ההבדל המהותי כל-כך בין יהודי לבין גוי. ולהבדל הנורא בין מי ששומר תורה ומצוות למי שאינו שומר. ויתירה מזו, גם ההבדל בין בן-תורה לבין מי שאינו בן-תורה, אינו מצטמצם למידת הקשר שלהם עם הלימוד והקיום, אלא יש ביניהם שוני ברור בכל תפיסת החיים!

כאשר בא הקב"ה אל בני עשיו ושאלם האם הם רוצים לקבל את התורה, הם השיבו בשאלה: "מה כתיב בה?" תשובת הקב"ה היתה: "לא תרצח!" במבט שטחי נדמה לנו, שכוונת הקב"ה היתה לתת להם "דקירה" בלב, אולם אין זה נכון. שכן שאלתם "מה כתיב בה", לא הופנתה לעבר צבירת מידע על המצוות בלבד. השאלה היתה עמוקה יותר, הם ביקשו לדעת מהי תפיסת החיים של התורה.

על זה השיב להם הקב"ה, שעליהם לדעת שאם ברצונם "להתחבר" לתפיסת החיים של התורה, עליהם לשנות את כל מושגי החיים שלהם. במלים אחרות: להפסיק לחיות במהלך של "לא תרצח". כי ידוע ידע צופה הדורות מראש שכל זמן שלא תהיה נכונות מצידם לשנות את המציאות הפנימית אשר בה הם חפצים, לא תוכל להיות התורה מנת חלקם. וזוהי רק דוגמא קטנה שניתנה לבני אדם, אך היא משקפת את כל שאר אומות העולם.

עד שלבסוף הגיע הבורא אל כלל ישראל, והם השיבו את התשובה שפתחה בפניהם את השער להיות דבקים בה' באמצעות התורה - "נעשה ונשמע" הם אמרו. והביעו בכך, את נכונותם המלאה לדבוק בתורה ובמצוותיה בכל מצב ובכל מחיר שיידרש.

כך היה בימים ההם, ומה בזמן הזה? ישנם יהודים שכאשר הם יישאלו האם הם מוכנים לקבל את התורה, הם ישיבו: אנחנו מוכנים לקיים כל מה שיצונו ה', גם אם זה ימרר לנו את החיים. ואם נידרש, נהיה מוכנים אפילו למסור את החיים עצמם, עבורו יתברך שמו. כי מכירים אנו בגדולתו הנוראה והעצומה. אולם עדיין אין זו התשובה הנכונה.

התשובה האמתית שעלינו להשיב היא, ברוח הדברים שהשיב רבא לצדוקי: "אנו דסגינן בשלימות כתיב בן חומת ישרים תנחם". מפרש רש"י שם: "התהלכנו עימו בתום לב כדרך העושים מאהבה וסמכנו עליו שלא יטעננו בדבר שלא נוכל לעמוד בו".

אין בעולם מי שאוהב את עם ישראל "אהבת עולם", אהבת אב לבנו יחידו,

כמו אבינו שבשמים. אי לזאת יודעים אנו מראש ומכירים בכך בכל לבבנו ונפשנו, שכל צורת חיים שתירש מאתנו על ידי הבורא יתברך, היא היא הצורה המתוקה ביותר שתיתכן בחיי העולם הזה! ומי שאינו סבור כך דומה לאלה המביטים על שומרי שבת כיהודים מסכנים משוללי חירות הכלואים במאסר בכל שבוע ביום השביעי. בעוד שכל שומר שבת כדת, יודע שכל מי שטועם ולו רק פעם אחת את טעמה המתוק של השבת, בז למבט הרחמנים של ה"חפשי", כביכול, שהו האסיר האמיתי.

כל אחד מאיתנו יודע היכן נמצאת הנקודה האישית שלו, אשר ממנה הוא אינו

המשך מעמ' א'

קיבל את כח הפסיקה בתורה ועפ"ז ה' ית' מנהיג את עולמו, וזה משל לכריתת הברית (כביכול) מצד הבורא ית'.

ובהמשך המדרש מביא את המשל למלך שהיתה לו בת יחידה ובא אחד מן המלכים ונטלה וביקש שיעשו לו קיתון אחד שיוור אצלם שאינו יכול להניח את בתו, כך אמר הקב"ה לישראל וכו', אלא בכ"מ שאתם הולכים בית אחד עשו לי שאדור בתוכו שנאמר ועשו לי מקדש, ע"כ.

ואפשר לבאר במשל של הקיתון שאע"פ שהמלך נתן את בתו לבעלה, מ"מ מבקש המלך - אביה שתהיה לו שייכות מסוימת, אע"פ שהדבר נראה כביכול כסתירה לפרטיות שלהם. והנמשל שהקב"ה מבקש מאתנו שננהג את אורח החיים שלנו בצורה של השתייכות לבורא, גם בדברים שלפי טבענו או מידותינו קשה לנו ומרגישים אנו שכדי להתגבר ניטל, כביכול, מחיותנו, וזו היא כריתת הברית מצידנו.

וניתן להוסיף ולבאר עוד בענין, דמצינו ב' בחינות בקשר שבין הקב"ה לעם ישראל הא' בחינת אב ובנים והשני בחינת מלך ועבדים וכן הוא בנוסח התפילה אבינו מלכנו, ובברכת השיבונו מבקשים אנו על תורה מצד בחינת אב ובנים, ואילו על העבודה אנו מבקשים מצד בחינת מלך ועבדים, והטעם לחלוקה זו ע"י בטור [א"ה ס"י קט"ו] שאנו מזכירים לפניו שהאב חייב ללמד לבנו, ע"כ. והיינו שהוא אחד מחיובי האב המוטלים על בנו. ויסוד הדברים ע"פ מה שכתב רש"י בפרשת ואתחנן עה"פ ושנתם לבניך

מוכן להתנתק בשום אופן. והוא מבקש מהקב"ה: את הכל אני מוכן לקיים, אך אנה התעלם נא מאי יכולתי להתנתק מהנקודה המסויימת אשר קשה לי להתנתק ממנה. כל זמן שמשאלה כזו מקננת בלב, עדיין לא הושגה מדרגת "נעשה ונשמע".

עלינו לדעת שהקב"ה דרש מאתנו בעת מתן תורה, שינוי בכל צורת החיים. להעשות בן תורה אמיתי, ולהקדיש את כל מציאותנו לרצונו יתברך. משמעות אמירת "נעשה ונשמע" על ידינו אינה הצהרה על נכונות למות על קידוש השם. אלא הכרה באושר האדיר הממלא בשס"ה וברמ"ח, כלומר בכל ישותו של האדם, את רמ"ח מ"ע ושס"ה מצוות ל"ת. אלה הם חיים של

וז"ל: אלו התלמידים, מצינו בכל מקום שהתלמידים קרויים בנים שנא' בנים אתם לה' אלקיכם וכו', וכשם שהתלמידים קרויים בנים כך הרב קרוי אב שנאמר אבי אבי רכב ישראל, ע"כ. ומבואר דתואר ושמ 'בנים' ניתן לו רק משום שאנו תלמידים והקב"ה הוא הרב, וזה נהיה בשעת מ"ת, ואילו ביציאת מצרים נעשינו עבדי ה', שהוציאנו מבית עבדים ע"מ שנהיה עבדיו.

ומעתה אפשר לבאר שהבחינה של מתן תורה היא קבלת עול מצוות מבחינת עבדים, שמקיימים ציווי המלך, ואילו הכריתת ברית היא ההשתייכות המוחלטת ללא ניתוק כמו אב ובן שזו מציאות שלא ניתנת לשינוי. וזה יסוד החילוק בין עב העובד את אדונו - שכל היחס ביניהם הוא רק במה שעושה רצונו ע"פ מה שנצטווה, והרי הוא כפורע חוב - לבין בן העובד את אביו, שהוא מחמת השייכות שביניהם, ועושה הוא את רצון אביו גם במה שלא נצטווה.

והנה כריתת הברית נוגעת לכל קיום התורה והמצוות, אולם אין הוכחה על שייכות ואהבה לבורא יותר מאשר בעסק התורה, משום שבו האדם מתעסק ועמל לברר מהו בעצם רצון הבורא. וע"י בבית הלוי דאיתא בזוה"ק 'נעשה' עובדין לבין 'ונשמע' בפתגמין דאורייתא, ומפרש ביה"ל דנעשה הוי קבלה על קיום המצוות ונשמע הוי קבלת לימוד התורה"ק, וא"כ נוכל לשלב את דברי התרגום שנשמע זה "נקבל" דקאי על כריתת הברית והדבר בא לידי ביטוי ביותר ע"י עסק התורה כדברי הוזה"ק.

תיקונו של עבד עברי ♦ הרב יצחק קפש

כן ביום הראשון הפילו בעל הבית מגובה מטר ואמר לו אתה נשר ולא תרנגול, וכן כל יום הגביהו יותר עד שלמד איך פורחים בשחקים.

וזה מוסר השכל שבבילנו שצריכים ללמוד מוסר שצריכים לרומם את נפש היהודי שהוא רם וגבוה ולא מתאים לו להתלכלך בעוונות ופשעים, וכדי להתגבר על כל המידות הרעות צריך שיכיר את מעלותיו, שאם לא מכיר את מעלותיו אין לו כלים איך לעבוד, וכן כותב ר' ירוחם ממיר "אוי לו לאדם שאינו מכיר ליקויי נפשו שהרי אינו יודע מה עליו לתקן אבל אוי ואבוי לאדם שאינו מכיר מעלותיו כי הן אפילו את כלי עבודתו אינו מכיר".

מספרים שפעם יהודי שהיה לו כמה לולים של תרנגולים, עשה טיול בחיק הטבע ומצא ביצה גדולה, מיד דאג לקחתו בצורה שלא יזוז ממקומו, והביאו ללול של תרנגולים, והניחו מתחת אחת התרנגולות שתדגור עליו ולאחר כמה ימים יצא האפרוח החדש וגדל יחד עם התרנגולים. ברבות הימים נזדמן אורח ליהודי הזה וביקר בלולים, ולפתע מבחין שיש נשר שמסתובב בין התרנגולים וכששאל איך הגיע נשר לבין התרנגולים סיפר לו את כל הסיפור. האורח הסביר לבעל הבית שלמעשה הוא נשר שיכול לפרוח בשחקים ורק מחמת שגדל בין התרנגולים לא יודע לפתוח את כנפיו, ולכן המליץ שיעשה לו אימוני פריחה כדי שיפרח כמו כל הנשרים. אשר על

לגנוב זה בא מחמת שלא מחשיב את עצמו מספיק וחושב שהקב"ה לא מספק לו את מה שצריך, ולכן שולח יד בממון אחרים.

לכן מביאים אותו לאדון אציל נפש שמוכן להחזיק גנב עני למשך שבע שנים ומטפל בו יותר ממה שדואג לעצמו, ולכן העבד והאדון צריכים לחיות באותם תנאים גשמיים בין במאכל בין במשתה בין בשינה. והיינו שבמשך שבע שנים מחדדים לו: "אתה יהודי בן לאבות הקדושים שצריכים לתת לך כבוד כמו אדון בביתו ורק מחמת מעשה שפל נמכרת לעבד ואם תשכיל ותרים את הסתכלותך על עצמך שוב לא תעשה מעשה כזה".

בפרשת השבוע אנחנו לומדים את הדין של עבד עברי שנמכר לשבע שנים, באלו שבע השנים עובד העבד את רבו ביום ובלילה, ויורד ממדרגתו הישראלית בכך שמותר הוא אפילו בשפחה כנענית. למעשה, הוא נמכר עבור גנתו שגנב ואין לו איך לשלם. אם בימינו היה קורה מעשה כזה שנמצא גנב ואין לו איך לשלם, היה הוא נכנס לכלא ומיום ליום היה מתדרדר מצבו יותר ויותר, ומגיע עד לשפל המדרגה. אך תורתנו הקדושה דאגה לכל נפש ישראלי, לבל ידח ממנו נדח, וכדי להחזירו למצבו הרגיל, מכניסים אותו למשפחה שתדאג להרים את מצב רוחו, עד שיכנס לכל נימי נפשו שהוא יהודי יקר, ולא מתאים לו לקחת דבר שאינו שייך לו, שהרי מה שגרם לו

מעשים
נחמדים
המעוררים
ליראת ה'

משנת
המעשה

שבת היא מלזעוק, וישועה

מיואשים, ואף אחד לא יכול לעזור, השמיים המאדימים לקראת שקיעה מזכירים את היושב במרומים שהבטיח שצדקה מעבירה רוע גזירה, וצדקה פי' "קופת הצדקה רכסים". על אתר מבטיח אב המשפחה 200 ש"ח לצדקה, לישועה קרובה.

ואכן...

רואה אותם נהג במוצקתם, עם מכסה מנוע מורם, ושואל את השאלה הפשוטה, הצריכים אתם עזרה? אני נוסע לבאר שבע, והרכב ריק לגמרי 'במקרה' ריק, ממש מקרה ריק-מה! חמשת הנפשות נדחסו פנימה, ומהירות הרכב הועלתה ל-160 קמ"ש ועשר דקות לפני השקיעה - הגיעו מיודעינו למקומם, והשבת הייתה נפלאה.

במוצ"ש, חזרו המשפחה לאלונית, מכסה המים נמצא עד מהרה, ובני המשפחה חזרו לרכסים כשהם מודים לה' על הטוב אשר גמלם, ועל קופת הצדקה רכסים אשר מגינה ומצילה על בני המקום.

נו...

אין לכם עדיין הוראת קבע?

אשר לא נותנת להם אפשרות רבה כ"כ של גמישות בתחום שבת. וגם לאחר שנמצאה המשפחה שדרה ביישוב הסמוך לקבלם לשבת, לא מצאו המשפחה את הדרך להגיע ליישוב, טרמפים, לא בא בחשבון, לא היה שום דרך לוודא שתעצור מכונית שתכיל את כל המשפחה גם יחד, ולתזמן שני מכוניות שיעצרו כעת ויובילו את שני חלקי המשפחה לאותו המקום, היה חלום באספמיא.

ואז כמו בסיפורים, כשכולם

מהירים, והמשפחה נכנסת ללחץ... השבת התקרבה והתקרבה, וכבר היו אלו רק כעשרים דקות שהבדילו ביניהם והדלקת הנר. חישוב מהיר ומייאש למדי העלה, שמשך זמן הנסיעה שנותר בכדי להגיע למקום יישוב כלשהו ולשבות שם את השבת, הינו, חצי שעה עד אחד המחלפים של כביש 6, ועוד כחמשה קילומטרים של הליכה משם. וכל זאת עם אב חולה ותינוקת משלשלת, כשבידיהם חלה ועוגיות, וכרמלית מכל כיוון

שמחה וצהלה, מה קרה? למשפחת כהן הדרה במקומינו יש שבת שבע ברכות במרכז הארץ, הדודה חיתנה בן וכל המשפחה הוזמנה על נעריה וטפיה. פרויקט לא קטן היה זה, לצאת ביום שישי של החורף אחרי שכל הילדים יוצאים מבתי החינוך שעה לא מוקדמת בעליל. לאחר ההתארגנות המוקדמת, משפחת כהן יוצאת לדרכה עם רכבה המקרטע. בעודם שוזפים את עיניהם מהנוף היפיפה של כביש 6 קפץ עליהם רוגזו של מד החום, המד עבר את החום הסטנדרטי, והחל לטפס לו למחוזות אחרים למחוזות שרק 'מקבלי תות' רואים.

אב המשפחה עצר את הרכב באלונית, מדרום למחלף באקה. מכסה המנוע הורם, אך נדמה שהלה לא היה מודע לעצת 'המְיִבְנִים' ש'לא פותחים את מיכל המים כשהרכב חם, מחכים!'. לכן כשפתח מיודעינו את מיכל המים, עף לו הפקק אל מקום לא ידוע, הגשה לא זהירה של היד אל תוך נבכי המנוע, גררה כביה לא נעימה כלל, גברת ש. כמובן איננה ברדיוס בשביל להמליץ על משחה מתאימה, אך זה היה הבעיה הקטנה, השבת כבר החלה להתקרב בצעדים

כל תושבי רכסים

וענים לזעקת רבותינו שליט"א
להצלת עניי העיר

קופת הצדקה רכסים
הבנל תלוי בך!